

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
Droga ku nowoczesności	10
Pojęcie nowoczesności	10
Przemiany cywilizacyjne i społeczne w dobie Oświecenia	11
Prekursorzy architektury modernizmu na przełomie XVIII i XIX wieku	12
Postęp inżynierii wyzwaniem dla architektury	15
Rozdźwięk między potencjałem inżynierii a tradycją akademicką	25
Pojęcie kompozycji elementarnej	26
MODERNIZM	29
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Liderzy	
Geneza i kontekst powstania kierunku	31
Poszukiwanie nowego wyrazu w architekturze przełomu XIX i XX wieku	33
Europa	33
Stany Zjednoczone — Louis Henry Sullivan i Frank Lloyd Wright	38
Awangarda architektury w Rosji. Konstruktywizm (1914 –1932)	45
Formowanie modernizmu w latach 1911–1932	50
Integracja sztuki, architektury i rzemiosła z produkcją przemysłową. Niemcy i szkoła Bauhausu	52
Osiągnięcia Bauhausu	53
Liderzy ruchu modernistycznego związanego z Bauhausem	59
Walter Gropius	
Ludwig Mies van der Rohe	
Nowa koncepcja formy i przestrzeni w architekturze	61
Holandia i nurt De Stijl	61
Styl międzynarodowy	65
Francja i dokonania Le Corbusiera	66
Wizje miasta współczesnego Le Corbusiera	70
Międzynarodowe Kongresy Architektury Nowoczesnej CIAM	72
Narodziny polskiego modernizmu	73
Modernizm po II wojnie światowej	79
Wiodący architekci	79
Konstrukcyjne nowatorstwo Miesa van der Rohe	80
Brutalizm	83
Poszukiwanie większej ekspresji formy i konstrukcji w modernizmie lat 60. i 70.	91
Mobilność, powtarzalność i technologie prefabrykowane	103

Projektowanie urbanistyczne i masowe mieszkalnictwo	104
Strukturalizm i architektura społecznego uczestnictwa	105
Megastruktury miast przyszłości	114
Polska architektura modernistyczna w latach 1945–1975	119
Mieszkalnictwo	119
Architektura społecznej partycypacji	121
Architektura użyteczności publicznej	123
Krytyka modernizmu w latach 60. XX wieku	131
POSTMODERNIZM	133
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Liderzy	
Geneza i kontekst zewnętrzny kierunku	136
Kontekst kulturowy	136
Podstawy ideowe postmodernizmu	136
Podstawy teoretyczne architektury postmodernistycznej	137
Architektura postmodernistyczna	139
Historyzujące nurty postmodernizmu	148
Postmodernizm w Polsce	159
Cechy architektury postmodernistycznej	164
Nowy urbanizm	165
Potrzeba humanizacji środowiska w wizjach osiedli nowych urbanistów.	167
Przywrócenie kontroli nad spontanicznym rozprzestrzenianiem się miast	168
Podsumowanie i perspektywy	169
Dokonania postmodernizmu	169
Dyskurs modernizm versus postmodernizm.	169
ARCHITEKTURA HIGH-TECH	171
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Liderzy	
Geneza — fascynacje ery industrialnej i futurystyczne wizje	173
Architektura high-tech.	177
Sztandarowy obiekt — Centrum Pompidou	177
Społeczna otwartość.	185
Zmienność i mobilność	192
Czy wysoka technologia?	193
Eko-tech	196
EKSPRESJONIZM I ARCHITEKTURA GEOMORFICZNA	197
Ekspresjonizm w sztuce	198
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Ważne wydarzenia	
Liderzy	

Ekspresjonizm w architekturze	199
Cechy charakterystyczne	
Liderzy	
Uwarunkowania kulturowe i techniczne powstania kierunku	201
Polityczny i społeczny kontekst narodzin ekspresjonizmu	201
Ekspresja technologii zastosowania szkła	203
Różne oblicza architektury ekspresjonistycznej	207
Erich Mendelson i Wieża Einsteina	207
Ekspresjonizm szkoły amsterdamskiej w Holandii	210
Okultyzm i architektura Rudolfa Steinera	216
Architektura ekspresjonistyczna na dzisiejszym terytorium Polski	219
Neoekspresjonistyczna architektura po II wojnie światowej	225
Tendencje ekspresjonistyczne XXI wieku	235
DEKONSTRUKCJA (DEKONSTRUKTYWIZM) W ARCHITEKTURZE	243
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Ważne wydarzenia	
Liderzy	
Geneza i kontekst powstania ruchu dekonstrukcji	246
Założenia teoretyczne	246
Narodziny z destrukcji	247
Pierwsze prace	249
James Wines	249
Gordon Matta-Clark	251
Frank Gehry	252
Peter Eisenman	264
Rozwój dekonstrukcji po 1982 roku	267
„Kaprysy” Bernarda Tschumie’go	267
Wpływ konstruktywizmu i futuryzmu	271
Architektura Coop Himmelb(l)au	272
Günter Behnisch	279
Twórczość Rema Koolhaasa	279
Architektura Zahy Hadid	285
Projekty Daniela Libeskinda	290
Otwarcie nowych możliwości	298
SKŁADANIE (FOLDING) W ARCHITEKTURZE	299
Definicja	
Liderzy	
Od rozproszenia do ciągłości	301
Teoria architektury foldingu	304
Komputacyjne projektowanie i prefabrykacja	313
„Składana” architektura typu origami	315

NOWY MODERNIZM	317
MINIMALIZM	325
Definicja	
Cechy charakterystyczne	
Liderzy	
Geneza idei twórczego samoograniczenia	328
Puryzm	328
„Less is more” Miesa van der Rohe	329
Minimalizm przetomu XX i XXI wieku	338
Harmonia jedności w niepodzielnej całości	339
Tadao Ando	339
Takashi Yamaguchi	347
Álvaro Joaquim de Melo Siza Vieira	349
Eduardo Souto de Moura	349
Herzog& de Meuron	349
Shigeru Ban	353
John Pawson	355
Peter Zumthor	360
SANAA	365
PODSUMOWANIE	375
Bibliografia	377
Indeks nazwisk	383
Indeks rzeczowy	387
Źródła ilustracji	394